MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO

Seduta tas-7 ta' Lulju, 2003

Citazzjoni Numru. 972/1996/1

Doris Darmanin
versus
Kummissarju tal-Pulizija

Din il-kaw\a hija dwar rifjut tal-konvenut Kummissarju tal-Pulizija li jo]ro[li`enza lill-attri`i bil-kondizzjonijiet kif tridhom hi.
I`-`itazzjoni tg]id illi l-attri`i kellha li`enza ma]ru[a mill-konvenut biex mill-fond 37B, Misra] il-Barrieri, l-Imsida, tmexxi n-negozju jew is-seng]a ta' mastrudaxxa. Bis-sa]]a ta' dik il-li`enza, mhux biss seta' jsir xog]ol ta' l-injam, i\da wkoll xog]ol ta' lostru, *spray* jew \ebg]a, b'dan illi dan ix-xog]ol kellu jsir fil-]anut mag]ruf b]ala \-\g]ir, u illi l-bieb ewlieni jin\amm mag]luq waqt illi jkun qieg]ed isir dan ix-xog]ol.
G]alkemm l-attri`i dejjem ]arset f'kollox din il-kondizzjoni, u l-kondizzjonijet l-o]rajn kollha tal-li`enza, il-konvenut irrifjuta li j[edded il-li`enza g]as-sena li fiha nfet]et il-kaw\a u g]as-sena ta' qabel, g]aliex qieg]ed jippretendi illi fit-

ti[did tal-li`enza g]andha titne]]a l-kondizzjoni fuq imsemmija dwar ix-xog]ol ta’ lostru, *spray* jew \ebg]a.

Dan ir-rifjut tal-konvenut, tg]id l-attri`i, huwa “arbitrarju, bla fondament fid-dritt u le\iv tad-drittijiet ta’ l-attri`i”, li min]abba f’hekk qieg]da tbati d-danni. Billi g]alxejn sej]et lill-konvenut, bi protest [udizzjarju ta’ l-4 ta’ Di`embru 1995, biex i[edded il-li`enza bl-istess kondizzjonijiet, l-attri`i fet]et din il-kaw\a u qieg]da titlob illi din il-qorti:

1. tg]id illi r-rifjut tal-konvenut li j[edded il-li`enza kif ing]ad huwa “arbitrarju, bla fondament fid-dritt u le\iv tad-drittijiet ta’ l-attri`i”; u

2. tikkundannah biex, fi \mien qasir, i[edded il-li`enza bl-istess kondizzjonijiet b]al fis-snin ta’ qabel.

Qieg]da titlob ukoll l-ispejje\, fosthom dawk tal-protest [udizzjarju msemmi fuq.

Il-konvenut ressaq dawn l-e``ezzjonijiet:

1. ma hu minnu xejn illi l-attri`i g]andha jew kellha li`enza ta]t xi kondizzjoni biex tag]mel xog]ol ta’ lostru, *spray* jew \ebg]a; il-li[i trid illi mastrudaxxa jkollu li`enza apposta biex ikun jista’ ju\a l-lostru u \-\ebg]a, u l-attri`i lanqas qatt ma g]amlet talba lill-konvenut biex jo]or[ilha li`enza b]al dik;

2. ma hu minnu xejn illi l-konvenut qieg]ed ikun arbitrarju u illi qieg]ed jikser il-jeddijiet ta’ l-attri`i bl-g]emil tieg]u talli ma jridx jo]or[ilha li`enza bl-istess kondizzjonijiet b]al tal-permessi ta’ qabel, g]ax il-konvenut kemm-il darba sejja] lill-attri`i biex t]allas il-li`enza u hi baqg]et ma]allsitx g]ax qieg]da tippretendi, bla ma g]andha jedd g]alhekk, illi l-konvenut ida]]al kondizzjoni [dida li qatt ma kienet fil-li`enzi kollha li kellha qabel: l-attri`i te]tie[li`enza [dida g]all-i*spray* u l-lostru u mhux li jkollha kondizzjoni fil-li`enza [à ma]ru[a; u

3. li`enza tal-pulizija hija “personali” u g]alhekk imiss lil-attri`i li turi illi hija fil-fatt qieg]da t]addem il-]anut jew li g]andha xi rabta mas-seng]a li tit]addem fil-post.

B’rikors tas-7 ta’ Marzu 2002[1] il-konvenut talab li jit]alla jressaq e``ezzjoni o]ra, u, wara li l-qorti b’dikriet tal-10 t’Ottubru 2002[2] tatu l-premess me]tie[ta]t l-art. 728(2) tal-

---

1 *Fol*. 115.

2 *Foll*. 206 *et seqq.*

Kodi`i ta' Organizzazzjoni u Pro`edura ~ivili, ressaq din l-e``ezzjoni ulterjuri:

4. it-tieni talba ta' l-attri`i (biex il-qorti tikkundanna lill-konvenut jo]ro[ il-li`enza) ma tistax issir g]ax ta]t l-art. 469A tal-Kodi`i ta' Organizzazzjoni u Pro`edura ~ivili il-qorti ma g]andhiex is-setg]a li tordna hi l-]ru[ta' permessi jew li`enzi amministrattivi, g]ax dan ikun bi ksur tal-prin`ipju li s-setg]a [udizzjarja hija mifruda minn dik e\ekuttiva: il-qorti tista' biss tg]id illi g]emil amministrattiv ma jiswiex, i\da mhux li tie]u fuqha s-setg]a ta' uffi``ju tal-li`enzi, kif tridha tag]mel l-attri`i.

Wara li qieset sew ix-xhieda, din il-qorti hija tal-fehma illi t-talbiet ta' l-attri`i huma mibnija fuq premessi \baljati.

Il-fatti huma dawn:

|ew[l-attri`i kellu li`enza biex i\omm]anut ta' mastrudaxxa: il-li`enza n]ar[et bil-kondizzjoni "*that no machinery of any sort, whether electrically or mechanically driven, be used or kept in said shop without the requisite subsidiary police li`ence*"[3]. L-a]]ar parti tal-li`enza turi `ar illi biex jit]addmu l-makni kienet me]tie[a li`enza o]ra, imsej]a "*subsidiary licence*". Fil-fatt kien hemm ukoll *subsidiary licence* g]al xi makni i\da mhux g]al kompressur biex jing]ata l-lostru bi *spray.*

Meta miet \ew[l-attri`i l-]anut kompla j]addmu binhom, u dan kompla jinqeda b'makna tal-lostru li kellu missieru, g]alkemm *subsidiary licence* g]al din ma kienx hemm. Sar ilment minn xi [irien u sar a``ess fuq il-post mill-Bord tal-Pariri dwar il-li`enzi tal-Pulizija; il-bord g]amel xi rakkomandazzjonijiet dwar il-]in meta l-makna tal-lostru setg]et tit]addem u fejn kellha tin\amm, u illi kellu jitwa]]al *extractor*. Meta g]amel dawn ir-rakkomandazzjonijiet il-bord telaq mill-premessa, li fi`-`irkostanzi kienet premessa ]a\ina, illi li`enza biex tin\amm u ti]addem il-makna tal-lostru kien hemm[4]; fil-fatt la kien hemm dik il-li`enza u lanqas kienet saret talba biex tin]are[.

|gwidat minn dan l-i\ball tal-bord, il-konvenut fis-17 ta' Mejju 1995]are[li`enza b'kondizzjoni dwar kif kellu jsir l-u\u tal-makna tal-lostru; meta i\da inteba] bl-i\ball, dik il-kondizzjoni ]assarha u, meta fl-4 ta' Di`embru 1995

3 *Fol.* 17.

4 Ara x-xhieda ta' Louis Cilia fis-seduta tas-26 ta' Novembru 1998, *foll.* 45 *et seqq.*

intbag]at avvi\ ta’]las biex ti[[edded il-li`enza g]al sena o]ra, dik il-kondizzjoni ma re[g]etx dehret billi kienet tirreferixxi g]al attività li permess g]aliha ma kienx hemm.

L-attri`i i\da imxiet b]allikieku, ladarba ttie]ed l-i\ball, is-sitwazzjoni [iet kristallizzata g]al dejjem u ma setg]et qatt tinbidel biex ter[a’ ssir kif kienet qabel ma ttie]ed l-i\ball, li g]alhekk kellu jsir wie]ed perpetwu. La riedet t]allas il-li`enza sakemm ma tidhirx fuqha l-kondizzjoni dwar il-lostru, u lanqas g]amlet talba biex tin]ar[ilha s-“*subsidiary licence*” biex tkun tista’ t]addem il-makna tal-lostru, u n]oloq *impasse* li wassal biex saret din il-kaw\a.

Fil-fehma tal-qorti ix-xhieda turi `ar illi l-konvenut la mexa b’mod “arbitrarju”, la mexa b’mod “abu\iv”, u lanqas mexa b’mod “le\iv tad-drittijiet” ta’ l-attri`i; g]amel biss dak li kellu mhux biss is-setg]a i\da wkoll id-dmir li jag]mel biex jikkorre[i \ball.

Li missha g]amlet l-attri`i kien illi tag]mel it-talba biex tin]ar[ilha l-li`enza me]tie[a, bil-pro`edura regolari, u dik it-talba kienet tkun meqjusa b]all-o]rajn; minflok riedet tinqeda, jew a]jar, tapprofitta ru]ha minn \ball amministrattiv, b]allikieku minn \balji b]al dawn jitnisslu jeddijiet inaljenabbli.

L-argument mi[jub fin-nota ta’ osservazzjonijiet ta’ l-attri`i, *i.e.* illi sa minn qabel ma da]]let il-kondizzjoni fuq ir-rakkomandazzjoni tal-Bord tal-Pariri [à kien hemm permess g]all-u\u tal-lostru, g]alkemm argument minsu[tajjeb]afna, huwa irrelevanti g]all-g]anijiet tal-kaw\a tallum. Il-meritu tal-kaw\a huwa dwar jekk il-konvenut setax]assar il-kondizzjoni li da]]let fis-17 ta’ Mejju 1995, wara l-parir tal-bord, u mhux dwar il-permess kif kien qabel. Jekk, bil-permess kif kien qabel, l-attri`i setg]et tinqeda bil-makna tal-lostru, mela bit-tne]]ija tal-kondizzjoni l-[dida, meta l-li`enza re[g]et allura [iet kif kienet qabel, l-attri`i xorta baqg]et tista’ tkompli tinqeda bil-makna kif kienet tag]mel qabel, u ma kienx ikollha interess tmexxi b’din il-kaw\a.

Jekk min-na]a l-o]ra l-li`enza kif kienet qabel ma kinitx tag]ti dak il-permess, u meta j]addmu l-makna tal-lostru l-attri`i u \ew[ha qabilha kienu qeg]din jiksru l-kondizzjonijiet tal-li`enza, dak il-permess la n]oloq b]allikieku b’u\ukapjoni bis-sa]]a tal-ksur tal-kondizzjonijiet tal-li`enza g]al]afna

snin, u lanqas ma n]oloq bis-sa]]a ta’ l-i\ball amministrattiv imsemmi fuq.
F’kull ka\, i\da, id-de`i\joni dwar jekk il-li`enza ori[inali tippermettix jew le l-u\u ta’ l-i*spray* u tal-lostru ma hix parti mill-meritu ta’ din il-kaw\a, li huwa biss dwar jekk il-konvenut mexiex]a\in meta]assar il-kondizzjoni li dda]]let fuq il-parir tal-bord.
Billi, g]alhekk, fuq il-premessi ta`-`itazzjoni t-talbiet ta’ l-attri`i ma jistg]ux jintlaqg]u, ma hux me]tie[illi l-qorti tqis l-e``ezzjonijiet tal-konvenut.
G]al dawn ir-ra[unijiet il-qorti taqta’ l-kaw\a billi ti`]ad it-talbiet ta’ l-attri`i. L-ispejje\ tal-kaw\a,]lief dawk li dwarhom [à ng]atat de`i\joni fid-dikriet ta’ l-10 t’Ottubru 2002, g]andha t]allashom l-attri`i.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------